

1970**Review from Gen. Grigor Grigorov on Subversive
Activities of Turkish Intelligence 1968-1969****Citation:**

"Review from Gen. Grigor Grigorov on Subversive Activities of Turkish Intelligence 1968-1969", 1970, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 2, Record 3, File 353. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/111431>

Summary:

Report on the work of Turkish intelligence services in Bulgaria.

Original Language:

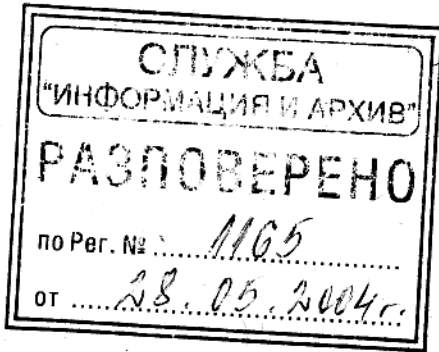
Bulgarian

Contents:

Original Scan

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
И ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ — ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО!

Екз. № 000015

О Б З О Р
НА ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ТУРСКОТО
РАЗУЗНАВАНЕ ПРЕЗ 1968—1969 г.

СОФИЯ — 1970

I. ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА ТУРСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ СРЕЩУ НРБ

През последните две години НРБ продължи миролюбивата си политика към република Турция, в резултат на което се подобриха взаимоотношенията между двете страни. Бяха направени взаимни посещения на правителствени делегации, подписана бе спогодба за изселване, разшириха се търговските, туристическите и др. връзки, което ще благоприятствува и за в бъдеще да се подобряват взаимоотношенията между двете страни.

Независимо от това турските ръководни среди не престават да считат България за опасен враг на турската република и да засилват подривната си дейност срещу нея. Това се обуславя както от общата ни граница и компактна маса от турско население у нас, така и от различията в обществено-политическия строй на двете страни и от особената роля, която се отрежда на Турция като член на агресивния блок НАТО.

Турското разузнаване през 1968 г. и особено през 1969 г. продължи да активизира дейността си против нашата страна. Подобряването на взаимоотношенията между двете страни, ежегодно нарастващият брой на взаимните гостувания и посещения на наши и техни граждани и делегации, националистическите и изселническите настроения на голяма част сред българското население от турски произход и подписването на споразумението за изселване до голяма степен определя формата и методите на подривна дейност на това разузнаване, обуславяха неговата активност, резултатност и разнообразие.

Основните му форми на подривна дейност бяха шпионажът и идеологическата диверсия.

Новите елементи в подривната дейност на турското разузнаване през този период са:

В турските дипломатически представителства у нас бяха изградени три самостоятелни и независими една от друга

отношенията ни с тези страни. Интерес представляваха за тях и съвещанията на работническите и комунистическите партии в Будапеща и Москва и становището на нашата партия, съвещанията на Висшия консултативен съвет на страните, членки на Варшавския договор, и техните решения, посещенията на различни делегации в страната ни и пребиваването на наши делегации в други страни. Пленумите на ЦК на БКП и взетите решения, сесиите на Народното събрание и законите, които се приемаха, кадровите промени в партийния и държавен апарат и причините за тези промени също влизаха в обсега на техните разузнавателни интереси.

Старателно следяха и изучаваха настроенията сред българското население от турски произход и българомохамеданите. Стремяха се да поддържат националистически дух и изселнически настроения сред това население. Търсеха сътрудници на ДС и активисти на БКП из неговите среди с цел да се предпазят от наше проникване при изселването.

В икономическата област вниманието им беше насочено към нашите годишни и петгодишни планове и тяхното изпълнение, търговските ни връзки, валутните ни възможности и задължения към западните страни. Атомната енергия, нефтохимическият комбинат край Бургас, заводите в Сливен, Казанлък и други промишлени предприятия също бяха обект на внимание на турските разузнавателни органи. Изучаваха дейността на СИВ, решенията, които взема, и взаимоотношенията между държавите, членки на тази организация.

В подривната си дейност против нашата страна турското разузнаване използваше главно легалните канали, посолството в София и консулствата в Пловдив и Бургас, масовите посещения на турски граждани у нас и посещенията на български граждани в Турция.

1. Дейността на турското разузнаване чрез дипломатическия канал

От данните, с които разполага управлението, се вижда, че особено активно и резултатно беше използван **дипломатическият канал**. Дейността чрез този канал се изразяваше главно в събиране на разузнавателна информация — чрез агентура, визуално наблюдение, разпити на посетители в посолството, обработка на печата, обмен на информация с дипломати от капиталистически страни. Турските дипломати се стремяха съ-

Напоследък тези разузнавачи започнаха да изучават, обработват и вербуват и българи. Това се потвърждава от вербуването на нашите секретни сътрудници „Валерия“, „Боян“. Постъпват данни, че изучават и обработват и други двама наши секретни сътрудници.

По пътя на визуалното наблюдение разузнавателна информация за нашата страна събираха както военните аташета, така и разузнавачите на дипломатическо прикритие. За целта периодично обикаляха различни райони на страната.

Прави впечатление, че турските военни аташета през последната година чувствително намалиха обиколките из страната. Докато до 1967 г. провеждаха годишно средно по 22 обиколки, то през 1968 г. проведоха 16, а новоназначените военни аташета проведоха през 1967 г. само 7 от заплануваните 10 обиколки.

Това обаче не означава, че турското военно разузнаване е по-малко дейно, отколкото през миналите години. Те намалиха обиколките си, понеже част от задачите им се изпълняват от разузнавачите на дипломатическо прикритие в Пловдив и Бургас.

За разлика от миналогодишните военни аташета, които при обиколките си из страната пътуваха поотделно, сегашните по указание на центъра винаги пътуват заедно и по-добре подготвени. Този начин на разузнаване им давал по-добри резултати, понеже си взаимодействували. Пақ по указание от центъра (може би от политически съображения — б. н., във връзка с политиката, която Турция се стреми да води с някои страни от социалистическия лагер) на аташетата се препоръчва да избягват съвместни пътувания с колегите си от НАТО освен по изключения.

Военните аташета най-често пътуват в югоизточните райони на страната — предимно из Хасковски, Старозагорски, Бургаски и Сливенски окръг. Посетиха още градовете Пловдив, Карлово, Казанлък, Плевен, Русе, Толбухин, Варна и др.

Подобно на военните аташета и **разузнавачът в Пловдив** събира разузнавателна информация по пътя на визуалното наблюдение. С най-големи подробности, които стигат до неразбираема педантичност, той докладва в центъра за всяко забелязано летене на самолет или хеликоптер, за времето, посоката на полета и типа му. Периодически обикаля поделенията на Пловдивския гарнизон, за да наблюдава какви самолети, хеликоптери и друга бойна техника има около Пловдив. От квартирата си, която е в съседство с ж. п. линия Пловдив — Карлово, наблюдава военните превози. За визуал-

листически страни. По някои въпроси те поддържат контакт с разузнавача на дипломатическо прикритие в посолството.

Турските дипломати и преди всичко разузнавачите активно събират разузнавателна информация и от български граждани от турски произход, които по различни поводи посещават дипломатическите им представителства. За да може по-ефективно да се използват посетителите за събиране на разузнавателна информация, по-интересните от тях се изпращат при военните аташета, които ги разпитват. През 1968 г. броят на посетилите турското посолство е 16 487, от които български граждани — 10 688. През 1969 г. посетителите са 14 855, от които 9105 български граждани. На ден посолството се посещава от около 30 български граждани. В тези цифри не влизат гражданите, посетили турските консулства в Пловдив и Бургас и бюрото за изселване в София. (През 1969 г. посетителите са по-малко поради това, че част от тях посещаваха съответните консулства в Бургас и Пловдив, а през последните месеци ходеха в създаденото бюро за изселване). Данни от тези граждани събират пряко с поставянето на конкретни въпроси или на тъмно.

Например при посещение в пловдивското консулство български гражданин е предал на консула списък с имената на 41 граждани, които според него подпомагали нашата власт. Обектите на централизирана разработка „Главатари 69“ — са предали няколко списъка в бургаското консулство с имената на около 1200 български граждани от турски произход, репресирани от народната власт по различни поводи и имената на други лица, които според тях подпомагали органите на властта, в това число и над 30 бивши и настоящи с. с. За това били получили задача от консулството в Бургас.

След неколkokратни посещения в турското посолство на Реджебов (български гражданин) на 21. X. 1969 г. военновъздушният аташе му постави конкретни задачи да събере сведения от военен характер.

При посещенията си в посолството обект „Дипломат“ предаде на няколко пъти военни сведения на турския военновъздушен аташе.

Военновъздушният аташе поставя задачи и на техни граждани. Такъв е случаят с турски турист, на когото той възложил задача да провери наистина ли самолетите от едно наше летище са пребазирани в друго летище и по какви причини. Според аташето това не представлявало опасност за туриста, понеже нямало да го проследяват.

Напоследък недовлетворени турци от изселилите се в края на миналата година посещават нашите консулства в Истанбул и Одрин и искат да им се съдействува да се завърнат в НРБ, понеже животът в Турция бил много тежък и не могат да си намерят работа.

Независимо от тези обстоятелства турските органи с различни средства и по различни канали се стремят да поддържат изселнически настроения сред турците в България. С това се цели да се подсилва турският национален дух и верски фанатизъм в тях, любовта им към „майката родина“. Подкрепяйки изселническите настроения, те си осигуряват постоянен приток на български граждани в дипломатическите им представителства.

2. Дейността на турското разузнаване чрез канала на временно пребиваващите турски граждани у нас

Този канал дава възможност на турското разузнаване да изпраща легално в страната ни кадрови разузнавачи и агенти. Като се има предвид, че броят на временно пребиваващите турски граждани в страната с всяка година чувствително се увеличава, този канал представлява сериозна опасност.

През 1968 г. НРБ беше посетена от 372 832 турски граждани. От тях: гости — 2066, туристи — 9428, търговци — 137, транзитници 366 211 и др. През 1969 г. страната ни е посетена от 510 344 турски граждани. От тях: гости — 4025, туристи 5638, търговци — 124, транзитници—495 031 и др.

Намаляването броя на туристите за 1969 г. може да се обясни с обстоятелството, че някои от тях са предпочели да посетят страната ни като транзитници, което е по-евтино за тях и им дава възможност за седемдневен престой, който, ако пожелаеха, можеха да го продължат. (Вече има ново разпоредане и транзитниците могат да престояват в страната ни само 48 часа).

Повечето турски граждани идват у нас като **транзитници и туристи**. Въпреки това те имат възможност да посещават различни райони на страната, където се свързват с български граждани от турски произход и по такъв начин се създават много благоприятни условия на турското разузнаване да провежда активна подривна дейност. То изпраща у нас разузнавачи и агенти, легендирани като гости, туристи, транзитници и др. Чрез тях се стреми да събира разузнавателна информация, да изучава отделни наши граждани, да хвали

от агент за връзка из средата на дипломатите. Такъв агент изучи, обработи и вербува наш гражданин. С него той провеждаше явни срещи на открито и на закрито, стремеше се те да са естествени и непринудени — под маската на приятелство. В други случаи агентът за връзка се използва като посредник, който не е посветен в характера на работата, или както те казват — „чрез незнаещ посредник“. Разузнавачите обаче контролират и ръководят работата отблизо. На някои агенти отпускат минимални парични възнаграждения.

Началник на II Главно у-ние ДС: (п)
генерал-лейтенант ГР. ГРИГОРОВ

Отпечатан в 38 екземпляра
Изпратен по списък
Изпълнител: X отдел